HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מן המאתים. על כרחיך לנסכים קאי וקאמר הניחו הנסכים עליו מן המאתים שנשתיירו מאתים נבור היין: **מלמן לערלה שבטלה במאתים.** דאי נמי בשחיטה גופה קאי ממאי מלמדין במפירי[ה] נפקא לן שפיר דערלה וכלאי הכרם בטילין במאתים והאי מכלן לאו דוקא אלא לאו מכלן קאמר: **חיסור דבר אחר.** שנתן: **הא לאו הוא דאמרת.** בפלוגתא דף כג.): **חילוק מלאכות נשנה.** שאם עשה שתים בהעלם אחד או [באחת] בשתי העלמות חייב שתים: **ואין חילוק מלאכות ליום טוב.** שאם עשה שתי מלאכות במזיד אינו נוקה שתים והכא ביום טוב קיימינן ומחייבת ליה משום י"ט תרתי משום מוקצה ומשום מבשל גיד ביום טוב: **אמר רמי בר חמא הא דרבה ורב חסדא.** דלפליגו[ו] גבי יום טוב אי שריין ליה משום הוחיל או לא: **מתוקמ רבי אליעזר ור' יהושע היא דרבי אליעזר סבר לה אמרינן הוחיל.** לע"ג דסופו להפריש אחת מהן לחלה ונמצא שהרה בדבר שאינו ראוי לאכילה לפני כי אמרינן הוחיל ואי בעי לא מפריש חדא לחלה אלא בשא מכל חדא ואחד מזיח ליה ומותר למיתר בכל חדא ואחד ואיכא לאפותה: **ור' יהושע סבר לה אמרינן הוחיל.** כדי להתיר מלאכות יום טוב. ואהוחיל ואי בעי מיתשיל עלה לשעיל [מו:] לא קאי רמי בר חמא אלא אהוחיל **לחיסור מלאכת יום טוב: אלא דאמרת דעיילי נה.** איכא למימר כל חדא ואחד מזיח ליה בלחו אוחיל דבכל חדא מינכא למימר זו לא תהא לחלה: **אבל הכא דלאורחין הוא דחזו לדידיה.** והכי עדיין לא זימן ליה הוחיל למיסרייה לרבי אליעזר: **דלא חזיא לה לדידיה ולא לאורחים.** (ו) והכי קאמר סופו ליטול אחת אחת לחלה שאין דרך לבלוע מכל אחת: **אבל הכא.** דכולהו חזו לאורחין ואורחין שכיחי אמרינן הוחיל למיסרייה. ואי קשיא הא דאמר ר' יהושע לא זהו חמץ שמוזהרין עליו משום בל יראה ובל ימצא הכי נמי דהדר ליה בבריית' ואהדר ליה במכילתא אחריתי תניא רבי אומר הלכה כר"א ור' יצחק אמר הלכה כבן בתירא וכמה שיעור עיסה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר בחיטין קבין ובשעורין שלשת קבין ר' נתן אומר משום ר"א חילוף הדברים והתניא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בחטין שלשת קבין ובשעורין ארבעה קבין לא קשיא הא בחסיכתא הא במעלייתא אמר רב פפא שמע מינה גריעין חיטי חסיכתא מחיטי מעלייתא טפי מדגריעין שערי חסיכתא משערי מעלייתא דאילו התם תילתא והכא ריבעא אמר רב קבא מלוגנאה לפיסחא וכן לחלה [ז](והתניא)

[1]מן המאתים ממותר שתי מאות שנשתיירו בבור מכאן [א]לערלה שבטילה במאתים ממשקה ישראל [ב]מן המותר לישראל מכאן אמרו [2]אין מביאין נסכין מן הטבל יכול לא יביא מן המוקצה אמרת מה טבל מיוחד שאיסור גופו גרם לו אף כל שאיסור גופו גרם לו [3]יצא מוקצה שאין איסור גופו גרם לו אלא איסור דבר אחר גרם לו ואי אמרת איסור מוקצה דאורייתא מה לי איסור גופו מה לי איסור דבר אחר ועוד הא את הוא דאמרת [ג]חילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ליו"ט אלא אפיק הבערה ועייל עצי אשירה ואזהרה מהכא [2]ולא ידבק בידך מאומה מן החרם אמר ליה רב אחא בריה דרבא לאביי ונלקי נמי משום [3]ולא תביא תועבה אל ביתך אלא אפיק הבערה ועייל עצי הקדש ואזהרה מהכא [4]ואשיריהם תשרפון באש [5]לא תעשון כן לה' אלהיכם אמר רמי בר חמא הא דרב חסדא ורבה מחלוקת דר"א ורבי יהושע היא דר"א סבר אמרינן הואיל ורבי יהושע סבר לא אמרינן הואיל אמר רב פפא ודילמא עד כאן לא קאמר ר"א התם דאמרינן הואיל אלא דבעידנא דקא עיילי לתנורא כל חדא וחדא חזיא ליה לדידיה אבל הכא דלאורחין הוא דחזי לדידיה לא חזי אימא הכי נמי דלא אמרינן הואיל אמר רב שישא בריה דרב אידי ודילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דלא אמרינן הואיל אלא דאיכא חדא דלא חזיא לא לדידיה ולא לאורחין אבל הכא דחזי מיהת לאורחין אימא הכי נמי אמרינן הואיל אמרוה [רבנן] קמיה דרבי ירמיה ור' זירא ר' ירמיה קיבלה ר' זירא לא קיבלה א"ל רבי ירמיה לרבי זירא מילתא דקשיא לן ואתיא כמה שני במאי פליגי ר"א ור' יהושע השתא אמרוה משמיה דגברא רבה ולא ניקבלה אמר ליה היכי אקבלה דתנינא אמר ליה רבי יהושע לדבריך הרי הוא עובר משום[ג] [6]לא תעשה כל מלאכה ושתיק ליה ואי איתא לימא ליה טעמא דידי משום הואיל א"ל ולימעמיך הא דתנינא בברייתא אמר לו ר"א לדבריך הרי הוא עובר משום בל יראה ובל ימצא ושתיק ליה ה"ג דלא אהדר ליה הא קא מהדר ליה במתני' דתנן לא זהו חמץ שמוזהרין עליו משום בל יראה ובל ימצא אלא שתיק ליה בברייתא ומהדר ליה במתני' ה"נ אימור שתיק ליה במתני' ואהדר ליה במכילתא אחריתי תניא רבי אומר הלכה כר"א ור' יצחק אמר הלכה כבן בתירא וכמה שיעור עיסה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר בחיטין קבין ובשעורין שלשת קבין ר' נתן אומר משום ר"א חילוף הדברים והתניא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בחטין שלשת קבין ובשעורין ארבעה קבין לא קשיא הא בחסיכתא הא במעלייתא אמר רב פפא שמע מינה גריעין חיטי חסיכתא מחיטי מעלייתא טפי מדגריעין שערי חסיכתא משערי מעלייתא דאילו התם תילתא והכא ריבעא אמר רב קבא מלוגנאה לפיסחא וכן לחלה [ז](והתניא)

רבי אומר הלכה כר' אליעזר. ס"ל יוסף פסק כרבי משום דקיימא לן[ד] כוותיה מחבירו וכן מנהג ור"י דוחה דשמא לא קאמר הכא כרבי מחבירו להא דאיפליגו רבה ורב חסדא בהכי והא דהלכה כרבי מחבירו היינו היכא דליכא פלוגתא דלמולדי: ממשמ

תורה אור השלם

1. וְשָׂה אַחַת מִן הַצֹּאן מִמִּשְׁפְּחֹת יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וּלְעֹלָה וְלִשְׁלָמִים לְכַפֵּר עָלָיִם נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים: יחזקאל מה טו
2. וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחֲמֶךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ: דברים יג יח
3. וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי חֵרֶם הוּא: דברים ז כו
4. וְנִתַּצְתֶּם אֶת מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת מַצֵּבֹתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם תְּשָׂרְפוּן בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת שְׁמָם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא:
דברים יב ג
5. לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַייָ אֱלֹהֵיכֶם: דברים יב ד
6. יוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַייָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: שמות כ ט

רבינו חננאל (המשך)

עובר הואיל וכל חדא וחדא חזיא ליה, אמאי שתיק, ואלא מדאישתק לית ליה הואיל. א"ל ר' ירמיה אי הכי הא דתניא בברייתא, אמר לו ר' אליעזר הרי הוא עובר משום לא יראה ולא ימצא, ואשתיק ר' יהושע בברייתא, הכי נמי דהדר ביה. והא אהדר ליה במתני', לא זהו חמץ שמוזהרין עליו בבל יראה ובל ימצא, אלא שתיק בברייתא ואהדר ליה במתני', ר' אליעזר נמי אימור אהדר ליה במכילתא אחריתא. ואע"ג דמסתבר טעמא דר' יהושע [ב]ואמר אני אכריע כשאני אופה נמצאתי עובר על הוא לבדו יעשה לכם ועושה מעשה בידי, וכשאני מניחה ואיני אופה אותה נמצאתי עובר ואיני עושה מעשה בידי. תניא אמר ר' הלכה כר' אליעזר דאמר לא תקרא לה שם עד שתאפה. ואע"ג דאין למדין הלכה ממשנה דהיא תלמוד. סמכינן אהא דאמר רב יהודה אמר שמואל הילכתא כר' אליעזר שהרודה ונותן לפל הסל מצרפן, דכלהו חדא טעמא הוא. ור' יצחק אמר הילכתא כבן בתירא דאמר תטיל לצונן. ואע"ג דפליגי ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה ור' נתן בשיעור אפיית עיסה, והאי אמר בחטין קבין, דעבדי קבין חטין פת טפי [נ"א: טפי פת] מדעבדי תלתא קבי שערי, וטירחא דהני טפי מהני. ור' נתן אמר בחטין שלשת קבין משורין, כלומר חזקין הן ויש בהן שמנונית ועיסתן לא מחמעה הייא, פירוש מהרה, לפיכך אפילו שלשת קבין מותר, אבל שעורים שאינן חזקים אלא כחושין ורזין כד שיבן מתחמצת עיסתן מהרה, לפיכך אין אופין שעורים אלא קבין קבין. ומקשינן ואמרינן ר' ישמעאל אומר קבין חטין, והא תניא שלשת קבין חטין, והוא דאמר שלשת קבין שעורין, והא תניא ארבעת קבין שעורין. ושנינן הא דאמר קבין חטין חיטי מעלייתא, והא דאמר שלשת קבין חטין בחיטי חסיכתא, רעים דקים [נ"א: ריקים] כדמתרגמינן חסיכתא יבישתא. וכן בשעורים, השעורים היפות שלשה קבין, והרעות ארבעת קבין, שנמצאו עושות פת קבים חטים יפות כמו שלשת קבין רעות, וכן בשעורים. נמצא בין חיטים יפות לחטים רעות שליש פחיתות, ובשעורים רביע, מכלל שהחטים הרעות כו', ודברים פשוטין הן. אמר **רב קבא** מלוגנאה **לפסחא** וכן **לחלה**, הזה וזה שיעורן אחד הוא, כי קבא מלוגנאה הוא חמשת רבעים ועוד. והן שיעור הקמח להוציא מהן חלה.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ללמ מחיל וכו' דהדרי סופו:

מוסף רש"י

ממשקה ישראל. מקבלת הוא נסכי יחוקאל שם אחד מן שלשה מן המאתים ממשקה ישראל, ועוגיו קרבנות ונסכיהם כתיב (חולין צז:). מן המותר לישראל. מן המותר למזבח ישראל הבא קרבן (תמורה כט.) מן המותר למשקה ישראל יכולין נסכים (מנחות ה.) כל קרבנותיהם יהיו משקה כלומר ליסגלו, כל עיקר הטעונה קרויה על שם המשקה, כלומר שלשלה עם השאר שהא מן המותר לישראל (יחזקאל מה טו). **ואין חילוק מלאכות ליו"ט.** אם עשה שתים ושלש מלאכות בהעלם אחד, או עשה מלאכה שיש בה שני חלקין, אינו חייב אלא על האחרונה, למ"ד הבערה למלק יצתה, שבירת כלי אין חילוק מלאכות ביו"ט, דביו"ט לא יצתה הבערה, ומ"ד נמי הבערה ללאו יצתה ופקע ליה חילוק מלאכות מועשה אחת מהנה, הני מילי בחילוקי לתים בהן חיוב חטאת כגון מלאכות דשבת דזדון כרת ושגגתן חטאת, דבשהיה פרשה דועשה מחמת אחת מהנה קמיירי בחטאת, אבל יו"ט דחיוב אחת מהנה וחלן כרת אין בו חילוק מלאכות (מכות כא:).

רבינו חננאל

מן המאתים ממותר שתי מאות שנשתיירו בבור, כלומר אפילו ערלה שהיא חמורה מן הכל. אם עלתה ונשתיירו מאתים מותרין הן, מכאן לערלה שבטלה במאתים. ממשקה ישראל, מן היין המותר לישראל, מכאן אמרו אין מביאין נסכים מן הטבל, יכול לא יביא מן המוקצה, אמרת לאו, אלא יביא מן המוקצה, ומה ראית להתירו, גמרינן מטבל מה טבל מיוחד שאיסור גופו גרם לו שלא להקריב כי לא ניתקן אף כל שאיסור גופו גרם לו. יצא מוקצה שגופו תמים וכשר הוא ואיסור הכנה בא להרחיקו, ואי ס"ד מוקצה אסור מן התורה איך מתירו, ואיפריכא. ומשני אפיק הבערה ועייל עצי אשרה, ואזהרתיה ולא ידבק בידך מאומה מן החרם כו', ונדחת גם זו וכו'. ואוקימנא אלא עייל עצי הקדש כו'. אמר רמי בר חמא מחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע דמתני' בהואיל, ופליגי בדרבה ורב חסדא, ר' אליעזר סבר הואיל ואי בעי האי מפריש ואי בעי האי מפריש. כל חדא וחדא חזיא ליה ושרי ליה למיפייה. לפיכך לא תקרא לה שם עד שתאפה. ור' יהושע סבר לא אמרינן הואיל, וכיון דאיכא חדא דלא חזיא לה אסור. ודחי רב פפא דלמא לא היא, עד כאן לא קא שרי ר' אליעזר למפייה אלא הואיל ובעידנא דקא אפי לה כל חדא וחדא חזיא ליה, אבל האופה מיום טוב לחול דבעידנא דקא אפי לא חזי ליה לבו ביום, דהא אית ליה אחרים אימא לך אסר ר' אליעזר. ודחי רב שישא נמי הא דרמי, דלמא עד כאן לא אסר ר' יהושע באפייה הפת שלא הופרשה חלה ממנה אלא משום דאית ביה פת אחת שאינה ראויה לא לו ולא לאחרים. מפני שהיא חלה לכהן. אבל הכא לענין האופה מיום טוב לחול דאי מקלעי ליה אורחים חזי להאכיל להו שרי ר' יהושע, קמי ר' זירא ולא קבלה, אמר ליה ר' ירמיה אמאי לא קבלת, דתניא בברייתא אמר לו ר' יהושע הרי הוא עובר משום לא תעשה כל מלאכה, כי אופה דבר שאינו ראוי לו ושתק, ואי ס"ד בהואיל פליגי נימא ליה אינו

ד) נלפלג דיש טעות סופר בדבריו וכל"ל טעמא דר"י ותני מכילתא דכשאתי מופה נמלאתי עובר על כל מלאכה לא יעשה כהם ועשה כו'.